

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2007-2008

25 APRIL 2008

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het onbetamelijk gedrag van een begunstigde

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

NR. 44.162/2
VAN 9 APRIL 2008

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 20 februari 2008 door de Voorzitter van de Senaat verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen verlengd van een maand (1), van advies te dienen overeen voorstel van wet « tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het onbetamelijk gedrag van een begunstigde » (St. Parl., Senaat, buitengewone zitting 2007, nr. 4-138/1), heeft het volgende advies gegeven :

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals het is vervangen bij de wet van 2 april 2003, beperkt de afdeling wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voornoemde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het voorstel, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat deze drie punten betreft, geeft het voorstel aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Algemene opmerkingen

1.1. Het voorliggende wetsvoorstel gaat uit van de vaststelling dat soms te weinig samenhang bestaat tussen de sancties die thans staan op onbetamelijke gedragingen van begunstigten van bepaalde vermogensoverdrachten.

De indiener van het voorstel zet in dat verband het volgende uiteen :

« ... deze regelingen [verschillen] grondig wat betreft de onbetamelijke gedragingen die aanleiding geven tot een sanctie, de personen die gesanctioneerd kunnen worden, de procedure die

(1) Bij brief van Voorzitter.

Zie :

Stukken van de Senaat :

4-138 - BZ 2007 :

Nr. 1 : Wetsvoorstel van mevrouw Taelman.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2007-2008

25 AVRIL 2008

Proposition de loi modifiant le Code civil en ce qui concerne le comportement incorrect des bénéficiaires

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT

N° 44.162/2
DU 9 AVRIL 2008

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Président du Sénat, le 20 février 2008, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours prorogé d'un mois (1), sur une proposition de loi « modifiant le Code civil en ce qui concerne le comportement incorrect des bénéficiaires » (Doc. Sénat, session extraordinaire 2007, n° 4-138/1), a donné l'avis suivant :

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 1°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, tel qu'il est remplacé par la loi du 2 avril 2003, la section de législation limite son examen au fondement juridique de la proposition, à la compétence de l'auteur de l'acte ainsi qu'à l'accomplissement des formalités préalables, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, la proposition appelle les observations ci-après.

Observations générales

1.1. La proposition de loi à l'examen part du constat que des comportements indignes de bénéficiaires de certaines transmissions patrimoniales font l'objet actuellement de sanctions manquant parfois de cohérence.

L'auteur de la proposition expose à cet égard ce qui suit :

« [L]es dispositions concernées varient considérablement en ce qui concerne les comportements indignes donnant lieu à une sanction, les personnes susceptibles d'être sanctionnées, la

(1) Par lettre du Président.

Voir :

Documents du Sénat :

4-138 - SE 2007 :

N° 1 : Proposition de loi de Mme Taelman.

tot de sanctie leidt en de vermogensrechtelijke gevolgen van de sanctie.

Telkens gaat het nochtans om gelijkaardige situaties. Ze worden echter stevast verschillend opgelost. Dit leidt tot een aantal onbillikheden, ongerijmdheden en lacunes die in de praktijk tot enkele schrijnende toestanden aanleiding geven » (1).

Het voorstel strekt er bijgevolg toe te voorzien in een meer homogene regeling van sancties voor onbetamelijke gedragingen inzake nalatenschappen, schenkingen, testaments, huwelijksvoordelen en vorderingen tot levensonderhoud ten laste van de nalatenschap. Bij wijze van aanvulling van die regeling voorziet het voorstel eveneens in een nieuwe regeling betreffende de plaatsvervulling bij nalatenschappen.

1.2. Het wetsvoorstel, dat toegespitst is op aangelegenheden die verband houden met de gevolgen van onbetamelijke gedragingen in de context van de overdracht of de afstand van vermogen, voorziet, voor vergelijkbare situaties die evenwel in een andere context worden bekeken, niet in een regeling voor bepaalde specifieke kwesties die het onderscheidt in de aangelegenheden die zopas vermeld zijn.

Zo bijvoorbeeld :

a) wordt in de artikelen 203, § 2, tweede lid, 205bis, § 6, 301, § 10 (2), 353-14, tweede lid, en 475quinquies, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek, die voorgesteld worden in de artikelen 2 tot 6 van het voorstel, bepaald dat personen die recht hebben op een uitkering tot onderhoud ten laste van een nalatenschap, van dat recht vervallen zijn wanneer zij ten aanzien van de persoon wiens overlijden de nalatenschap heeft doen openvallen, beantwoorden aan een van de redenen van onwaardigheid vermeld in het nieuwe artikel 727 van het Burgerlijk Wetboek, voorgesteld in artikel 7 van het voorstel; die vervallenverklaring wordt evenwel niet in het vooruitzicht gesteld voor alle uitkeringsgerechtigden, met inbegrip van degenen die een uitkering tot onderhoud eisen ten laste van een ander vermogen dan de nalatenschap;

b) biedt artikel 205bis, § 6, van het Burgerlijk Wetboek, zoals het voorgesteld wordt in artikel 3 van het voorstel, aan de rechter de mogelijkheid de vordering van een uitkering tot onderhoud ingesteld door de langstlevende echtgenoot of de bloedverwanten in de opgaande lijn van de overledene tegen de nalatenschap van de vooroverleden echtgenoot af te wijzen als de aanvrager beantwoordt aan een van de redenen van onwaardigheid vermeld in het nieuwe artikel 727 van het Burgerlijk Wetboek, voorgesteld in artikel 7 van het voorstel, maar voorziet het niet in een dergelijke mogelijkheid van afwijzing in het geval van artikel 339bis van het Burgerlijk Wetboek, dat betrekking heeft op de vordering van een uitkering voor levensonderhoud, opvoeding en opleiding dat door een kind wiens afstamming van vaderszijde niet vaststaat, gericht wordt tegen de nalatenschap van degene die gedurende het wettelijke tijdvak van de verwekking met zijn moeder gemeenschap heeft gehad;

c) bevat het voorstel geen enkele regel die vergelijkbaar is met die van de artikelen 203, § 2, tweede lid, en 205bis, § 6, van het Burgerlijk Wetboek, die voorgesteld worden in de artikelen 2 en 3 van het voorstel voor de gevallen van wettelijke samenwoning waarvan sprake is in artikel 1477, §§ 5 en 6, van het Burgerlijk Wetboek;

d) komen de afstammelingen van een onwaardige erfgenaam — ongeacht of hij nog leeft dan wel reeds overleden is

procédure qui aboutit à la sanction et les effets de ladite sanction en droit patrimonial.

Si toutes ces situations sont similaires, elles sont toujours réglées différemment. Or, cet état de fait, qui donne lieu à de multiples injustices et aberrations et est source de lacunes, débouche parfois, en pratique, sur des situations navrantes. » (1).

La proposition tend en conséquence à prévoir un régime plus homogène de sanctions applicables aux comportements indignes en matière de successions, de donations, de testaments, d'avantages matrimoniaux et d'actions alimentaires à charge de la succession. Elle envisage aussi, comme corollaire à ce régime, un nouveau dispositif en ce qui concerne la représentation successorale.

1.2. Centrée sur les questions liées aux effets de comportements indignes dans des contextes de transmission ou de cession de patrimoine, la proposition de loi ne règle pas, pour des situations comparables mais appréhendées dans un contexte différent, certaines des questions particulières qu'elle envisage dans les matières qui viennent d'être énoncées.

Ainsi, par exemple :

a) elle prévoit, aux articles 203, § 2, alinéa 2, 205bis, § 6, 301, § 10 (2), 353-14, alinéa 2, 475quinquies, alinéa 3, du Code civil, proposés par les articles 2 à 6 de la proposition, que les personnes titulaires du droit d'obtenir une pension alimentaire à la charge d'une succession en sont déchus lorsqu'elles se trouvent, à l'égard de la personne dont le décès a ouvert ladite succession, dans l'une des causes d'indignité prévues par l'article 727 nouveau du Code civil, proposé par l'article 7 de la proposition; cette déchéance n'est toutefois pas envisagée à l'égard de tous les créanciers, en ce compris ceux qui revendiquent une pension alimentaire à un patrimoine autre que successoral;

b) l'article 205bis, § 6, du Code civil, proposé par l'article 3 de la proposition, permet au juge de rejeter l'action en réclamation d'une pension alimentaire dirigée par l'époux survivant ou les ascendants du défunt contre la succession de l'époux prémourant si le demandeur se trouve dans l'un des cas d'indignité prévus par l'article 727 nouveau du Code civil, proposé par l'article 7 de la proposition, mais il ne prévoit pas pareille possibilité de rejet dans l'hypothèse de l'article 339bis du Code civil, qui concerne la demande de pension pour l'entretien, l'éducation et la formation dirigée par un enfant dont la filiation paternelle n'est pas établie contre la succession de celui qui a eu des relations avec la mère de cet enfant pendant la période légale de conception;

c) la proposition ne prévoit aucune règle comparable à celles des articles 203, § 2, alinéa 2, et 205bis, § 6, du Code civil, proposés par les articles 2 et 3 de la proposition, dans les hypothèses de la cohabitation légale dont il est question à l'article 1477, §§ 5 et 6, du Code civil;

d) en vertu de la proposition de loi, les descendants d'un héritier indigne — qu'il soit vivant ou prédécédé — viennent à la

(1) Toelichting van het wetsvoorstel, Gedr. St., Senaat, 2007, nr. 4-138/1, blz. 1.

(2) In artikel 4 van het voorstel moet worden gelezen dat in artikel 301, § 10, en niet in artikel 301, § 6, woorden moeten worden vervangen. Ten gevolge van de wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding is hetgeen vroeger artikel 301, § 6, was immers artikel 301, § 10, van het Burgerlijk Wetboek geworden.

(1) Développements de la proposition de loi, *Doc. parl.*, Sénat, 2007, n° 4-138/1, p. 1.

(2) Il faut lire, à l'article 4, que c'est à l'article 301, § 10, et non à l'article 301, § 6, que le remplacement doit être effectué. En effet, à la suite de la loi du 27 avril 2007 réformant le divorce, ce qui était autrefois l'article 301, § 6, est devenu l'article 301, § 10, du Code civil.

— krachtens het wetsvoorstel tot de nalatenschap van hun ouder door plaatsvervulling (1), maar geldt zulks niet voor de kinderen van een erfgenaam die de nalatenschap verworpen heeft;

e) kunnen de kinderen van de onwaardige krachtens diezelfde regeling bij plaatsvervulling van hun ouder erven maar voorziet het voorstel niet in een regeling voor het geval dat die kinderen naderhand overlijden en alleen de onwaardige ouder hun erfgenaam is; daaruit volgt dat de onwaardige erfgenaam in het bezit zou kunnen komen van het vermogen waarop hij in een eerste fase nochtans geen aanspraak kon maken.

Aangezien dit advies niet in de eerste plaats tot doel heeft elke situatie te regelen die vergelijkbaar is met die welke bij het voorliggende wetsvoorstel in hoofddeorde geregeld worden, is in dit advies niet nader ingegaan op de vraag welke juridische regeling voor zulke situaties moet worden getroffen; het advies heeft zich beperkt tot de voorbeelden die hiervoren opgegeven zijn. Zulks neemt evenwel niet weg dat het aannemen van nieuwe bepalingen betreffende aangelegenheden waarvoor een ruimere regeling mogelijk is, zou kunnen leiden tot verschillende behandelingen die in het licht van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet onderzocht dienen te worden. Het zou hoe dan ook goed zijn dat de wetgever die kwesties niet over het hoofd ziet.

2. Bij de artikelen 10 tot 14 van het wetsvoorstel wordt de regeling van de plaatsvervulling bij nalatenschappen gewijzigd teneinde de afstammelingen van een onwaardige de mogelijkheid te bieden te erven bij plaatsvervulling van laatstgenoemde.

Aldus wordt bij het voorstel, inzonderheid bij artikel 11 ervan, een einde gemaakt aan de « fictie van de wet » die thans vervat is in artikel 739 van het Burgerlijk Wetboek om « de vertegenwoordigers in de plaats, de graad en de rechten van de vertegenwoordigde (te laten) treden ».

Het rechtsinstituut van de plaatsvervulling bij nalatenschappen, zoals het vandaag wordt opgevat, biedt het voordeel dat het logisch aansluit bij de algehele juridische regeling van het erfrecht waarvan het deel uitmaakt. Inzonderheid in het licht van de bedoeling die regeling te blijven toepassen, kan het gewaagd lijken het instituut van de plaatsvervulling ingrijpend te wijzigen om het aan te passen aan de specifieke — en wezenlijk verschillende — situatie van de onwaardigheid.

Uit het onderzoek van het voorstel blijkt overigens dat bepaalde moeilijkheden kunnen rijzen :

a) bij artikel 730 van het Burgerlijk Wetboek, zoals het in artikel 10 van het voorstel wordt voorgesteld, rijst de vraag of de kinderen van de onwaardige de keuze hebben om bij plaatsvervulling dan wel uit eigen hoofde tot de nalatenschap te komen;

b) een soortgelijke vraag rijst in verband met artikel 744, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, voorgesteld in artikel 13 van het voorstel, waarin plaatsvervulling ter sprake wordt gebracht met behulp van het werkwoord « kunnen », wat aldus uitgelegd zou kunnen worden dat aan de erfgenaam de keuze wordt gelaten, terwijl de huidige Franse tekst van deze bepaling aldus geredigeerd is dat plaatsvervulling van rechtswege geschiedt;

c) artikel 845, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, voorgesteld in artikel 4 van het voorstel, lijkt een duplicering van artikel 848 van het Burgerlijk Wetboek waarvan de opheffing niet overwogen wordt in het voorstel.

Een fundamenteel bezwaar is dat laatstgenoemde bepaling steunt op de thans geldende opvatting van de plaatsvervulling. De

succession de leur auteur par représentation (1), mais non les enfants d'un héritier ayant renoncé à la succession;

e) en vertu de ce même régime, les enfants de l'indigne peuvent succéder par représentation de leur auteur mais la proposition ne règle pas la question du décès ultérieur de ces enfants sans autre succession que l'auteur indigne; il en résulte que ce serait l'indigne qui pourrait recouvrer le patrimoine dont il a pourtant été exclu dans un premier temps.

Comme le règlement de chacune des situations comparables à celles que la proposition de loi à l'examen envisage à titre principal n'est pas son objet premier, le présent avis n'a pas examiné plus avant le sort qu'il y a lieu de réserver, en droit, à de telles situations; il s'est limité aux exemples présentés ci-avant. Il n'en reste pas moins que l'adoption de dispositifs nouveaux dans des matières se prêtant à un règlement plus large pourrait faire apparaître des différences de traitement nécessitant un examen au regard des articles 10 et 11 de la Constitution. Ces questions méritent en tout état de cause qu'elles soient prises en considération par le législateur.

2. Les articles 10 à 14 de la proposition de loi modifient le régime de la représentation successorale afin de permettre aux descendants d'un indigne de succéder par représentation à ce dernier.

Ce faisant, la proposition, spécialement en son article 11, supprime « la fiction de la loi » que prévoit actuellement l'article 739 du Code civil pour « faire entrer les représentants dans la place, dans le degré et dans les droits du représenté ».

L'institution juridique de la représentation successorale, telle qu'elle est conçue aujourd'hui, présente l'avantage de se situer dans la cohérence du régime juridique global du droit de la succession dans lequel elle s'insère. Il peut paraître risqué, au vu notamment de l'objectif de maintien de la mise en œuvre de ce régime, de modifier de manière importante l'institution de la représentation en vue de l'adapter à la situation particulière — et substantiellement différente — de l'indignité.

L'examen de la proposition montre d'ailleurs que certaines difficultés peuvent apparaître :

a) à l'article 730 du Code civil proposé par l'article 10 de la proposition, la question se pose de savoir si les enfants de l'indigne ont le choix de venir à la succession par représentation ou de leur propre chef.

b) une question analogue se pose au sujet de l'article 744, alinéa 1er, du Code civil, proposé par l'article 13 de la proposition, qui n'envisage la représentation qu'en recourant au verbe « pouvoir », ce qui pourrait être interprété comme laissant un choix à l'héritier, alors que le texte actuel de la disposition est rédigé de manière à ce que la représentation s'organise de plein droit;

c) l'article 845, alinéa 1er, du Code civil proposé par l'article 14 de la proposition paraît faire double emploi avec l'article 848 du Code civil, que la proposition n'envisage pas d'abroger.

Plus fondamentalement cette dernière disposition se fonde sur la conception actuellement en vigueur de la représentation. On peut

(1) Artikelen 730, 739, 744 en 845 van het Burgerlijk Wetboek, voorgesteld in de artikelen 10, 11, 13 en 14 van het voorstel en opheffing van artikel 740, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, voorgesteld in artikel 12 van het voorstel. In verband met de nieuwe regeling die voor de plaatsvervulling wordt voorgesteld, wordt eveneens verwezen naar algemene opmerking nr. 2.

(1) Articles 730, 739, 744 et 845 du Code civil proposés par les articles 10, 11, 13 et 14 de la proposition, et abrogation proposée de l'article 740, alinéa 2, du Code civil par l'article 12 de la proposition. Sur le nouveau régime envisagé de la représentation, il est renvoyé également à l'observation générale n° 2.

vraag rijst of het behoud ervan nog gerechtvaardigd is in de nieuwe juridische context die uit het voorstel zou voortspuiten.

De wetgever zou ter zake een standpunt moeten innemen. Hoe dan ook mag aan de regels die voor de plaatsvervulling gelden alleen geraakt worden voor zover zulks strikt noodzakelijk is voor de doelstellingen die met het voorstel worden nagestreefd.

3. Onder dat voorbehoud wordt dit advies gegeven.

Bijzondere opmerkingen

Dispositief

Artikel 2 (voorgesteld artikel 203, § 2, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek)

1. De verwijzing naar het voorgestelde artikel 728 van het Burgerlijk Wetboek doet problemen rijzen.

Immers, de betwistingen waarvan sprake is in artikel 203, § 2, van het Burgerlijk Wetboek vallen in de regel onder de bevoegdheid van de vrederechter krachtens artikel 591, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek en niet onder die van de rechtbank van eerste aanleg.

Bijgevolg dienen de woorden «onder de voorwaarden bedoeld in artikel 728» te vervallen, zodat de tekst uit zichzelf van toepassing zal zijn. Dat zal ertoe leiden dat, zoals de indiener van het voorstel het wenst, de rechter bij wie de zaak aanhangig is, zal oordelen of de vrijstelling gerechtvaardigd is.

2. Er dient te worden verwezen naar artikel 727 van het Burgerlijk Wetboek, en niet naar artikel 727.1 ervan, dat niet bestaat.

Artikel 3 (voorgesteld artikel 205bis, § 6, van het Burgerlijk Wetboek)

In de Franse tekst moet, zoals in de overige paragrafen van artikel 205bis van het Burgerlijk Wetboek, worden gewerkt met het begrip «pension alimentaire» en niet met dat van «pension d'entretien».

Artikel 5 (wijziging van artikel 353-14 van het Burgerlijk Wetboek)

1. Vooraan in de zin moet nauwkeuriger worden aangegeven dat de wijziging wordt aangebracht in artikel 353-14, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek.

2. De Raad van State ziet niet in waarom bij het voorstel de verwijzing naar artikel 205bis, § 4, van het Burgerlijk Wetboek wordt geschrapt.

Voorts is in de Franse tekst de huidige tekst van de verwijzing naar artikel 205bis, §§ 3 tot 5, niet goed weergegeven. De Franse tekst van artikel 5 dient dan ook als volgt te worden gesteld :

«À l'article 353-14, alinéa 2, du même Code, les mots «de l'article 205bis, §§ 3 à 5» sont remplacés par les mots «de l'article 205bis, §§ 3 à 6»».

Artikel 6 (voorgesteld artikel 475quinquies, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek)

Het evenwicht van de specifieke regeling van artikel 475quinquies van het Burgerlijk Wetboek zou verloren

se demander si son maintien, dans le contexte juridique nouveau qui serait issu de la proposition, se justifie toujours.

Il appartient au législateur de prendre attitude sur ce point. En tout état de cause, il convient de ne porter atteinte aux règles applicables à la représentation que dans les limites strictement nécessaires aux objectifs poursuivis par la proposition.

3. C'est sous ces réserves que le présent avis est émis.

Observations particulières

Dispositif

Article 2 (article 203, § 2, alinéa 2, proposé du Code civil)

1. Le renvoi à l'article 728 proposé du Code civil est problématique.

En effet, les contestations dont il est question à l'article 203, § 2, du Code civil relèvent, en règle, du juge de paix en vertu de l'article 591, 7°, du Code judiciaire et non pas du tribunal de première instance.

Il y a, dès lors, lieu d'omettre les mots « , aux conditions visées à l'article 728, » en manière telle que le texte s'appliquera par son effet propre. Il en résultera qu'ainsi que le souhaite l'auteur de la proposition, c'est le juge saisi qui appréciera si la dispense est justifiée.

2. Il y a lieu de renvoyer à l'article 727 du Code civil et non à l'article 727.1 qui n'existe pas.

Article 3 (article 205bis, § 6, proposé du Code civil)

Dans la version française, il y a lieu, comme dans les autres paragraphes de l'article 205bis du Code civil, de mentionner une «pension alimentaire» et non une «pension d'entretien».

Article 5 (modification de l'article 353-14 du Code civil)

1. Dans la phrase liminaire, il y a lieu de mentionner plus précisément l'article 353-14, alinéa 2, du Code civil.

2. Le Conseil d'État n'aperçoit pas pour quelle raison la proposition supprime le renvoi à l'article 205bis, § 4, du Code civil.

En outre, dans la version française, le texte actuel du renvoi à l'article 205bis, §§ 3 à 5, du Code civil est mal reproduit. Il y a donc lieu de rédiger l'article 5 comme suit dans la version française :

«À l'article 353-14, alinéa 2, du même Code, les mots «de l'article 205bis, §§ 3 à 5» sont remplacés par les mots «de l'article 205bis, §§ 3 à 6»».

Article 6 (article 475quinquies, alinéa 2, proposé du Code civil)

Le régime spécifique de l'article 475quinquies, du Code civil pourrait être déséquilibré, car le droit actuel subsisterait dans

kunnen gaan, aangezien het huidige recht zou blijven bestaan in het in het eerste lid beschreven geval, terwijl bij overlijden de gemeenrechtelijke regeling van de uitkering tot onderhoud in de plaats zou komen van de regeling van artikel 475^{quinquies}, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek.

Als zulks de bedoeling is van de indiener van het voorstel, moet hij dat kunnen verantwoorden.

Artikel 7 (voorgesteld artikel 727 van het Burgerlijk Wetboek)

1. In de algemene toelichting en in de artikelsgewijze toelichting van het voorstel alsook in verscheidende onderdelen van het voorgestelde artikel 727 van het Burgerlijk Wetboek wordt melding gemaakt van feiten gepleegd ten aanzien van de «erflater». In andere onderdelen is sprake van de overledene.

Aangezien artikel 727 deel uitmaakt van Boek III, titel I, van het Burgerlijk Wetboek, welke titel als opschrift «Erfenissen» draagt, heeft die bepaling alleen betrekking op intestaat erfenissen. Bijgevolg mag men daarin de erflater niet vermelden. Wat de testamentaire erfenissen betreft, is deze kwestie geregeld bij artikel 1046 van het Burgerlijk Wetboek.

In de onderzochte bepaling in haar geheel dient dan ook met het begrip «overledene» te worden gewerkt.

2. De vraag rijst waarom in het voorgestelde artikel 727, § 1, derde streepje, als reden van onwaardigheid wordt opgegeven het feit een «lasterlijke beschuldiging» (1) te hebben ingebracht van feiten waarop een gevangenisstraf van minstens vijf jaar is gesteld, doch niet laster en eerroof die strafbaar gesteld zijn bij artikel 443 van het Strafwetboek.

3. In het voorgestelde artikel 727, § 1, van het Burgerlijk Wetboek wordt een aantal feiten vermeld die tot onwaardigheid van de erfgenaam leiden, maar daarbij wordt afgeweken van de kwalificaties en de bestanddelen die daarmee in het strafrecht overeenstemmen. Bij een dergelijke werkwijze rijst de vraag of de indiener van het voorstel al dan niet wilde verwijzen naar andere feiten dan die welke in het strafrecht strafbaar worden gesteld. Als zulks het geval is, dient voor elk in aanmerking genomen feit uitleg te worden gegeven in de parlementaire voorbereiding (2). Als zulks niet het geval is, moeten de strafrechtelijke kwalificaties overgenomen worden of behoort rechtstreeks te worden verwezen naar de artikelen van het Strafwetboek.

4. In het voorstel wordt het geval, vermeld in het huidige artikel 727, 3°, van het Burgerlijk Wetboek, van «de meerderjarige erfgenaam die, kennis dragende van de op de overledene gepleegde doodslag, daarvan bij het gerecht geen aangifte heeft gedaan» niet in aanmerking genomen, want, zo luidt het in de toelichting, «deze grond lijkt geïnspireerd op een soort private vendetta».

Het staat aan de wetgever te oordelen welke feiten geacht moeten worden erfrechtelijke onwaardigheid tot gevolg te kunnen hebben en niets weerhoudt hem om in dat verband af te stappen van bepaalde thans bestaande redenen van onwaardigheid. Aangifte doen van doodslag heeft desalniettemin niets vandoen met het zich bezondigen aan een «private vendetta», doch met het voldoen aan artikel 30 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering.

(1) Er behoort te worden geschreven «lasterlijke aangifte» overeenkomstig artikel 445 van het Strafwetboek.

(2) Een dergelijke methode biedt evenwel ernstige nadelen. Zo bijvoorbeeld verwijzen de bewoordingen van artikel 727, § 1, tweede streepje, naar degene die «vrijwillig maar zonder opzet te doden enige daad heeft gesteld die de dood van de [overledene] tot gevolg had». Zoals deze bepaling geredigeerd is, zou ze even goed kunnen gelden voor de artikelen 401, 405bis tot 405^{quater}, 518, derde lid, van het Strafwetboek als voor de artikelen 418 tot 420 van hetzelfde Wetboek. Laatstgenoemd geval lijkt evenwel vrij ver verwijderd van de *ratio legis* van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de onwaardigheid.

l'hypothèse de l'alinéa 1er alors qu'en cas de décès, le régime de droit commun des aliments se substituerait au régime de l'article 475^{quinquies}, alinéa 2, du Code civil.

Si telle est l'intention de l'auteur de la proposition, il convient de pouvoir le justifier.

Article 7 (article 727 proposé du Code civil)

1. Les développements et le commentaire des articles de la proposition de même que plusieurs dispositions de l'article 727, proposé du Code civil, mentionnent des faits commis à l'encontre du «testateur». D'autres dispositions visent le défunt.

L'article 727 se situant dans le Livre III, titre premier, du Code civil intitulé «Des successions», ne concerne que les successions *ab intestat*. L'on ne peut, dès lors, y mentionner le testateur. En ce qui concerne les successions testamentaires, c'est l'article 1046 du Code civil qui règle la question.

Il y a donc lieu de mentionner «le défunt» dans l'ensemble de la disposition à l'examen.

2. La question se pose de savoir pourquoi à l'article 727, § 1er, troisième tiret, la proposition retient comme cause d'indignité le fait de porter une «accusation calomnieuse» (1) pour des faits pouvant entraîner un emprisonnement d'au moins cinq ans et non la calomnie et la diffamation incriminées par l'article 443 du Code pénal.

3. L'article 727, § 1er, proposé du Code civil, retient un certain nombre de faits entraînant l'indignité successorale, mais en s'écartant des qualifications et éléments constitutifs qui leur correspondent en droit pénal. Une telle manière de procéder amène à se demander si l'auteur de la proposition a entendu ou non renvoyer à des faits différents de ceux sanctionnés en droit pénal. Si tel est le cas, il y a lieu, pour chaque fait retenu, de s'en expliquer dans les travaux préparatoires (2). Si tel n'est pas le cas, il y a lieu de reproduire les qualifications pénales, voire de renvoyer directement aux articles du Code pénal.

4. La proposition ne retient pas l'hypothèse figurant dans l'actuel article 727, 3°, du Code civil, de «l'héritier majeur qui, instruit du meurtre du défunt, ne l'aura pas dénoncé à la justice», car, selon les développements, «ce motif paraît inspiré d'une sorte de doctrine de la vendetta privée».

Il appartient au législateur d'apprécier quels faits doivent être retenus comme pouvant entraîner l'indignité successorale et rien ne lui interdit, à cet égard, d'abandonner certaines causes d'indignité existant actuellement. Il reste que dénoncer l'auteur d'un meurtre n'est nullement se livrer à une «vendetta privée» mais se conformer à l'article 30 du titre préliminaire du Code de procédure pénale.

(1) Il convient d'écrire la «dénonciation calomnieuse» conformément à l'article 445 du Code pénal.

(2) Pareille méthode présente cependant de sérieux inconvénients. Ainsi, par exemple, la formulation de l'article 727, § 1er, deuxième tiret, vise celui qui «a accompli volontairement mais sans intention de tuer, un acte qui a entraîné la mort du [défunt]». Telle que rédigée, cette disposition pourrait tout aussi bien s'appliquer aux articles 401, 405bis à 405^{quater}, 518, alinéa 3, du Code pénal qu'aux articles 418 à 420 du même Code. Cette dernière hypothèse semble cependant assez éloignée de la *ratio legis* des dispositions du Code civil relatives à l'indignité.

5. Het voorgestelde artikel 727, § 2, tweede streepje, van het Burgerlijk Wetboek, doet vragen rijzen.

Het is mogelijk dat een ouder zijn kind niet heeft erkend omdat hij niet wist dat het zijn kind was.

Daarbij komt dat wanneer de ouder zelf een vordering tot onderzoek naar het vader- of moederschap instelt, het zich laat aanzien dat er geen reden is om hem te straffen.

Artikel 8 (voorgesteld artikel 728 van het Burgerlijk Wetboek)

Het voorgestelde eerste lid, tweede zin, bepaalt :

«De eis moet ingesteld worden binnen een jaar na het overlijden of na de dag waarop de in artikel 727 vermelde feiten bewezen zijn en ter kennis zijn gekomen van eiser».

De verwijzing naar het bewijs van de feiten geeft aanleiding tot rechtsonzekerheid. Het zou beter zijn te schrijven «binnen een jaar na het overlijden of het ontdekken van de feiten bedoeld in artikel 727».

Indien de feiten geen aanleiding geven tot een strafprocedure, oordeelt de rechter in burgerlijke zaken, bij wie de vordering tot onwaardigheidsverklaring is ingesteld, of ze al dan niet bewezen zijn. Het is in dit geval dus onlogisch om de termijn te doen ingaan vanaf de dag waarop de feiten, bedoeld in artikel 727 van het Burgerlijk Wetboek, bewezen zijn.

Een fundamentele bezwaar is dat het vereiste dat de feiten bewezen moeten zijn niet relevant is indien dit bewijs steunt op de invloed van het strafrechtelijk gezag van gewijsde op de burgerlijke zaak. Dit aspect is *in casu* niet relevant, aangezien de regel «de strafvordering schorst het verloop van de civielrechtelijke procedure» er niet aan in de weg staat dat de civielrechtelijke vordering wordt ingesteld; het tussengeschied heeft uitsluitend schorsende werking.

Artikel 9 (voorgesteld artikel 729 van het Burgerlijk Wetboek)

In het tweede lid schrijft men, «alle vruchten en inkomsten», zoals in het huidige artikel 729 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 10 (voorgesteld artikel 730 van het Burgerlijk Wetboek)

Artikel 12 van het voorstel heft artikel 740, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek op. De opheffen bepaling heeft het immers over «vooroverleden kind», een begrip dat niet meer past bij de in het voorstel geboden mogelijkheid om de plaats te vervullen van een levende persoon. In het voorstel wordt geopteerd voor de opheffing van voornoemd artikel 740, tweede lid, en niet voor de wijziging ervan, omdat zo een wijziging de formulering enigszins zou bemoeilijken en, aangezien het tweede lid slechts een bepaling tot interpretatie van het eerste lid is, er geen enkele dwingende grond bestaat om het te handhaven.

Door te bepalen dat plaatsvervulling plaats heeft zelfs wanneer «alle kinderen van de overledene voor hem gestorven zijnde — de afstammelingen van de kinderen onder elkaar in gelijke of ongelijke graden staan», geeft het tweede lid weliswaar een interpretatie van het eerste lid, doch niet de enige mogelijke, en een interpretatie die bovendien gekritiseerd is (1).

Het voorstel kan het tweede lid bijgevolg niet opheffen zonder uitdrukkelijk een standpunt in te nemen over deze kwestie.

5. L'article 727, § 2, deuxième tiret, proposé du Code civil, suscite des interrogations.

Il se peut qu'un parent n'ait pas reconnu son enfant, parce qu'il ignorait qu'il était son enfant.

Par ailleurs, lorsque c'est le parent lui-même qui introduit une action en recherche de paternité ou de maternité, il n'y a, semble-t-il, pas de raison de le sanctionner.

Article 8 (article 728 proposé du Code civil)

L'alinéa 1er, seconde phrase, proposé dispose que

«[L]a demande doit être introduite dans l'année qui suit le décès ou le jour où les faits visés à l'article 727 ont été prouvés et où le demandeur en a pris connaissance».

La référence à la preuve des faits est source d'insécurité juridique. Mieux vaut écrire «dans l'année du décès ou de la découverte des faits visés à l'article 727».

Si les faits ne donnent pas lieu à une procédure pénale, c'est le juge civil saisi de l'action en indignité qui appréciera s'ils sont ou non prouvés. Il est donc contradictoire, dans cette hypothèse, de faire courir le délai à partir du jour où les faits visés à l'article 727 du Code civil, ont été prouvés.

Plus fondamentalement, l'exigence de la preuve des faits manque de pertinence si celle-ci se fonde sur l'incidence de l'autorité de la chose jugée du pénal sur le civil. Cet aspect en l'espèce n'est pas relevant puisque la règle «le criminel tient le civil en état» ne fait pas obstacle à l'introduction de la demande civile; l'incident est uniquement suspensif.

Article 9 (article 729 proposé du Code civil)

À l'alinéa 2, il y a lieu, comme dans l'article 729 actuel du Code civil, de mentionner «les fruits et les revenus».

Article 10 (article 730 proposé du Code civil)

L'article 12 de la proposition abroge l'article 740, alinéa 2, du Code civil. La disposition abrogée contient en effet la mention de «l'enfant prédécédé» qui n'est plus adaptée à la possibilité offerte par la proposition de représenter une personne vivante. La proposition opte pour l'abrogation de l'article 740, alinéa 2, précité, et non pour sa modification, au motif que cette modification compliquerait quelque peu la formulation et que, l'alinéa 2 ne constituant qu'une simple disposition interprétative de l'alinéa 1er, rien ne justifie impérativement son maintien.

En disposant que la représentation a lieu même lorsque «tous les enfants du défunt étant morts avant lui, les descendants desdits enfants se trouvent entre eux en degrés égaux [...]», l'alinéa 2 donne certes une interprétation de l'alinéa 1er, mais une interprétation qui n'était pas la seule possible et qui a d'ailleurs été critiquée (1).

La proposition ne peut dès lors abroger l'alinéa 2 sans prendre expressément position sur cette question.

(1) H. De Page en R. Dekkers, *Traité élémentaire de droit civil belge*, d. 9, uitg. 2, Brussel, Bruylant, 1974, nr. 157, blz. 133.

(1) H. De Page et R. Dekkers, *Traité élémentaire de droit civil belge*, t. 9, éd. 2, Bruxelles, Bruylant, 1974, n° 157, p. 133.

Indien het de bedoeling is van de wetgever de plaatsvervulling af te schaffen wanneer de afstammelingen van de vooroverleden kinderen onder elkaar in gelijke graden staan, rijst bovendien de vraag of artikel 742, dat betrekking heeft op de plaatsvervulling in zijlijn, niet in dezelfde zin moet worden gewijzigd om in overeenstemming te zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Artikel 14 (voorgesteld artikel 845 van het Burgerlijk Wetboek)

1. Artikel 845 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« De erfgenaam die de nalatenschap verwerpt, mag nochtans de hem gedanegift onder de levenden behouden, of het hem gemaakte legaat opeisen, ten belope van het beschikbaar gedeelte ».

Artikel 845 preciseert zodoende de inhoud van de regel van de inbreng waarin artikel 843 van het Burgerlijk Wetboek voorziet. Elke erfgenaam die tot een erfenis komt, moet aan zijn mede-erfgenamen inbreng doen van al hetgeen hij van de overledene, bij schenking onder de levenden, rechtstreeks of onrechtstreeks ontvangen heeft; hij mag de legaten niet opeisen. Indien de erfgenaam de schenkingen wenst te behouden of de legaten wenst op te eisen, kan hij zulks doen ten belope van het beschikbaar gedeelte, maar hij moet dan wel de nalatenschap verwerpen.

Deze bepaling met zeer algemene strekking is eveneens van toepassing op de schenkingen en legaten aan de plaatsvervuller. In het voorstel wordt geen reden opgegeven voor de opheffing ervan.

2. In verband met het voorgestelde artikel 845, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, wordt verwezen naar algemene opmerking nr. 2, c).

3. Het voorgestelde tweede lid van artikel 845 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« Wordt de plaats van de begiftigde onwaardige niet vervuld dan mag hijde gift slechts behouden ten belope van het beschikbaar gedeelte ».

Een zodanige bepaling hoort niet thuis in een afdeling die betrekking heeft op de inbreng. De inbreng is immers alleen van toepassing op degenen die tot de erfenis komen van de schenker. De onwaardige wordt echter uitgesloten van de erfenis : hij is dus niet tot inbreng gehouden. Hij moet worden behandeld als iemand die niet behoort tot de familie, op wie, in voorkomend geval, alleen de regel van de inkorting van schenkingen en legaten van toepassing is, overeenkomstig de artikelen 920 en volgende van het Burgerlijk Wetboek. Aangezien artikel 920 van het Burgerlijk Wetboek een algemene strekking heeft, is er geen reden om het aan te vullen met de specifieke bepaling voor de onwaardig verklaarde, waarin het voorgestelde artikel 845, tweede lid, voorziet (1).

Artikelen 16 en 17 (voorgestelde artikelen 917, derde en vierde lid, en 1046, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek)

Het is zeer de vraag of er voldoende samenhang bestaat met betrekking tot de aanvang van de termijn : soms gaat de termijn in wanneer het strafbare feit of het misdrijf gekend kon zijn, en soms wanneer het feit bewezen is of vaststaat.

Artikel 16 (voorgesteld artikel 957, derde en vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek)

Het voorgestelde derde lid is niet erg duidelijk. Het behoort volgens het volgende schema te worden gesteld :

(1) In deze bepaling worden bovendien de legaten niet vermeld.

En outre, si le législateur entend supprimer la représentation lorsque les descendants des enfants prédécédés se trouvent entre eux en degrés égaux, la question se pose de savoir s'il ne faut pas modifier, dans le même sens, l'article 742 qui concerne la représentation en ligne collatérale, pour se conformer aux articles 10 et 11 de la Constitution.

Article 14 (article 845 proposé du Code civil)

1. L'article 845 du Code civil dispose :

« L'héritier qui renonce à la succession, peut cependant retenir le don entrevifs, ou réclamer le legs à lui fait, jusqu'à concurrence de la portion disponible ».

L'article 845 précise ainsi le contenu de la règle du rapport prévue à l'article 843 du Code civil. Tout héritier venant à une succession doit rapporter à ses cohéritiers tout ce qu'il a reçu du défunt par donation entre vifs, directement ou indirectement, et ne peut réclamer les legs. S'il veut conserver les donations ou réclamer les legs, l'héritier peut le faire à concurrence de la quotité disponible mais il doit alors renoncer à la succession.

Cette disposition de portée tout à fait générale s'applique également aux donations et au legs faits au représentant. La proposition ne justifie pas la raison de sa suppression.

2. En ce qui concerne l'article 845, alinéa 1er, proposé du Code civil, il est renvoyé à l'observation générale n° 2, c).

3. L'alinéa 2 proposé de l'article 845 du Code civil dispose :

« Si l'indigne qui a bénéficié d'un don n'est pas représenté, il ne peut retenir le don qu'à concurrence de la quotité disponible ».

Une telle disposition n'a pas sa place dans une section traitant du rapport. En effet, le rapport ne s'applique qu'à ceux qui viennent à la succession du donateur. Or, l'indigne est exclu de la succession : il n'est donc pas tenu au rapport. Il doit être traité comme un étranger à la famille pour lequel s'appliquera uniquement, le cas échéant, la règle de la réduction des legs et donations, conformément aux articles 920 et suivants du Code civil. L'article 920 du Code civil ayant une portée générale, il n'y a pas lieu de le compléter par la disposition spécifique à l'indigne prévue à l'article 845, alinéa 2, proposé (1).

Articles 16 et 17 (articles 957, alinéas 3 et 4, et 1046, alinéa 2, proposés du Code civil)

Il est permis de se demander s'il y a une suffisante cohérence à propos de la prise de cours du délai : parfois, celle-ci a lieu lorsque le délit ou l'infraction aura pu être connu et, parfois, lorsque le fait aura été prouvé ou établi.

Article 16 (article 957, alinéas 3 et 4, proposé du Code civil)

L'alinéa 3 proposé n'est pas d'une grande clarté. Il conviendrait de le rédiger selon le schéma suivant :

(1) Disposition qui, de plus, ne mentionne pas les legs.

a) indien de schenker meer dan een jaar na de dag waarop het misdrijf hem bekend kon zijn (1), overleden is, kunnen de erfgenamen geen vordering meer instellen;

b) indien de schenker overleden is zonder dat het misdrijf hem bekend kon zijn (2), hebben de erfgenamen een jaar de tijd te rekenen vanaf de dag van het overlijden of vanaf de dag waarop het misdrijf hun bekend kon zijn (3), om in rechte op te treden;

c) indien de schenker overleden is binnen een jaar na de dag waarop het misdrijf hem bekend kon zijn (4), kunnen de erfgenamen in rechte optreden binnen een door de wetgever te kiezen termijn: ofwel binnen de resterende termijn, ofwel binnen dezelfde termijnen als die bepaald in punt b).

Artikel 17 (voorgesteld artikel 1046, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek)

1. Het voorgestelde tweede lid bepaalt dat de vordering tot herroeping van de bepalingen van het testament «slechts [kan] worden ingesteld zo de erflater nog geen jaar op de hoogte was van het misdrijf».

Zoals deze bepaling gesteld is, houdt ze in dat slechts een vordering tot herroeping van de bepalingen van het testament slechts kan worden ingesteld indien tegelijkertijd aan twee voorwaarden is voldaan, namelijk :

- de erflater was op de hoogte van het misdrijf;
- die kennis van het misdrijf dateerde van nog geen jaar vóór het overlijden.

Dat betekent dus dat geen vordering tot herroeping van de bepalingen van het testament kan worden ingesteld in het geval de erflater er niet van op de hoogte was dat de legataris ten aanzien van hem een misdrijf had gepleegd. Zulks zal telkens het geval zijn wanneer het misdrijf en de dader ervan pas na het overlijden bekend zijn. Dat lijkt niet de bedoeling te zijn geweest van de indiener van het voorstel, die wellicht enkel de vordering tot herroeping heeft willen uitsluiten in het geval waarin de erflater sedert een jaar of langer op de hoogte was van het misdrijf, maar geenszins in het geval waarin hij niet op de hoogte was van het misdrijf of van wie dit had gepleegd.

Voor het overige wordt verwezen naar de opmerking gemaakt bij artikel 16.

2. In het voorgestelde artikel 1046, tweede lid,

— moeten de woorden «op de twee eerste bepalingen van artikel 955» vervangen worden door de woorden «op artikel 955, 1° en 2°»;

— moeten de woorden «in artikel 955, lid 1 en 2» vervangen worden door de woorden «in artikel 955, 1° en 2°»;

— schrijve men in de Nederlandse tekst van de laatste zin «konden» in plaats van «kunnen».

3. De vraag rijst of de vordering tot herroeping van een bepaling van het testament wegens onwaardigheid al dan niet (5) ingesteld kan worden tegen de erfgenamen van de legataris. In de tekst moet daaromtrent uitsluitend worden gegeven.

(1) Of meer dan een jaar na de dag waarop het misdrijf hem daadwerkelijk bekend was?

(2) Of zonder dat het misdrijf hem daadwerkelijk bekend was?

(3) Of vanaf de dag waarop het misdrijf hun daadwerkelijk bekend was?

(4) Of binnen een jaar na de dag waarop het misdrijf hem daadwerkelijk bekend was?

(5) Cf. artikel 957, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek voor herroeping vanscheningen.

a) si le donateur est décédé plus d'un an après le jour où il aura pu connaître le délit (1), l'action est perdue pour les héritiers;

b) si le donateur est décédé sans qu'il ait pu connaître le délit (2), les héritiers peuvent agir pendant un an à compter du jour du décès ou du jour où ils ont pu avoir connaissance du délit (3);

c) si le donateur est décédé dans l'année à compter du jour où il a pu avoir connaissance du délit (4), les héritiers peuvent agir dans un délai à choisir par le législateur : soit pendant le délai qui reste à courir soit pendant les mêmes délais que ceux prévus au point b).

Article 17 (article 1046, alinéa 2, proposé du Code civil)

1. L'alinéa 2 proposé dispose que la demande en révocation des dispositions testamentaires «ne peut être intentée que si le testateur était au courant de l'infraction depuis moins d'un an».

Telle que rédigée, cette disposition implique que la demande de révocation des dispositions testamentaires ne peut être intentée qu'à deux conditions cumulatives, à savoir que :

- le testateur était au courant de l'infraction;
- cette connaissance de l'infraction datait de moins d'un an avant le décès.

Cela exclut donc la demande en révocation des dispositions testamentaires si le testateur ignorait que le légataire avait commis une infraction contre lui. Tel sera le cas toutes les fois où l'infraction et son auteur ne seront connus qu'après le décès. Une telle exclusion ne semble pas correspondre à la volonté de l'auteur de la proposition qui a probablement voulu exclure la demande en révocation uniquement dans le cas où le testateur était au courant de l'infraction depuis un an ou plus mais nullement dans le cas où il ignorait l'infraction et son auteur.

Il est renvoyé, pour le surplus, à l'observation formulée sous l'article 16.

2. À l'article 1046, alinéa 2, proposé il y a lieu de remplacer :

les mots «sur les deux premières dispositions de l'article 955» par les mots «sur l'article 955, 1° et 2°»;

les mots «à l'article 955, alinéas 1er et 2» par les mots «à l'article 955, 1° et 2°»;

— dans le texte néerlandais de la dernière phrase, le mot «kunnen» par «konden».

3. La question se pose de savoir si la demande en révocation d'une disposition testamentaire pour indignité peut ou non (5) être dirigée contre les héritiers du légataire. Il y a lieu de trancher cette question dans le texte.

(1) Ou après le jour où il a effectivement connu le délit?

(2) Ou sans qu'il ait effectivement connu le délit?

(3) Ou du jour où ils ont effectivement eu connaissance du délit?

(4) Ou dans l'année à compter du jour où il a effectivement eu connaissance du délit?

(5) Cf. article 957, alinéa 2, du Code civil pour la révocation des donations.

Artikel 19 (voorgesteld artikel 1429, vierde lid, van het Burgerlijk Wetboek)

1. Aangezien artikel 1429 van het Burgerlijk Wetboek (1) betrekking heeft op het geval van ontbinding van het wettelijk stelsel door echtscheiding, zou het beter zijn van het voorgestelde lid een nieuw artikel te maken of, op zijn minst, artikel 1429 van het Burgerlijk Wetboek in te delen in paragrafen.

2. Op basis van de verwijzing naar de «voorwaarden in artikel 728» kan niet duidelijk worden uitgemaakt wie de vordering mag instellen.

Hoofdstuk III en artikel 20

(Wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten lastenemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade)

1. Zowel in het opschrift van hoofdstuk III als in artikel 20 van het voorstel moet het juiste opschrift van de wet van 8 april 1965 worden genoemd, namelijk «wet betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade».

2. In het voorgestelde artikel 727, § 2, eerste streepje, staat «de vader of de moeder van de [overledene], die op de dag van het overlijden ten aanzien van hem geheel of ten dele is ontzet uit het ouderlijk gezag». Artikel 20 van het voorstel heft artikel 33, derde lid, 5) (2), van de voornoemde wet van 8 april 1965 op.

Het gevolg daarvan is dat artikel 33, laatste lid, van de voornoemde wet van 8 april 1965, dat luidt als volgt: «Gedeeltelijke ontzetting slaat op de rechten die de rechtbank bepaalt», niet meer van toepassing zou zijn op het erfrecht, aangezien dat recht zelfs bij gedeeltelijke ontzetting vervalt, zonder dat de jeugdrechtbank daarin een beoordelingsbevoegdheid heeft.

De kamer was samengesteld uit

De heer Y. Kreins, kamervoorzitter,

De heer P. Vandernoot en mevrouw M. Baguet, staatsraden,

De heren H. Bosly en G. de Leval, assessoren van de afdeling wetgeving,

Mevrouw B. Vignerón, griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de heer A. Lefebvre, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de heer P. Vandernoot.

De griffier,

B. VIGNERON.

De voorzitter,

Y. KREINS.

Article 19 (article 1429, alinéa 4, proposé du Code civil)

1. Dès lors que l'article 1429 du Code civil (1) concerne l'hypothèse de la dissolution du régime légal opérée par le divorce, mieux vaut faire de l'alinéa proposé un nouvel article ou, à tout le moins, diviser l'article 1429 du Code civil en paragraphes.

2. La référence aux «conditions prévues à l'article 728» ne permet pas de déterminer clairement à qui appartient l'action.

Chapitre III et article 20

(Modification de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait)

1. Tant dans l'intitulé du chapitre III qu'à l'article 20 de la proposition, il y a lieu de mentionner l'intitulé exact de la loi du 8 avril 1965, à savoir «loi relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait».

2. L'article 727, § 2, premier tiret, proposé mentionne «le père ou la mère du [défunt] qui, le jour du décès, étaient déchus en tout ou en partie de l'autorité parentale à son égard». L'article 20 de la proposition abroge l'article 33, alinéa 3, 5° (2), de la loi du 8 avril 1965, précitée.

Il en résulte que l'article 33, dernier alinéa, de la loi du 8 avril 1965, précitée, qui dispose que «la déchéance partielle porte sur les droits que le tribunal détermine», ne s'appliquerait plus au droit successoral, ce droit étant perdu même en cas de déchéance partielle, sans pouvoir d'appréciation du tribunal de la jeunesse.

La chambre était composée de

M. Y Kreins, président de chambre,

M. P. Vandernoot et Mme M. Baguet, conseillers d'État,

MM. H. Bosly et G. de Leval, assesseurs de la section de législation,

Mme B. Vignerón, greffier.

Le rapport a été présenté par M. A. Lefebvre, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. P. Vandernoot.

Le greffier,

B. VIGNERON.

Le président,

Y. KREINS.

(1) Dit artikel is gewijzigd bij artikel 15 van de wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding. Die wijziging moet worden vermeld in de inleidende zin van artikel 19 van het voorstel.

(2) En niet «artikel 33, 5°».

(1) Ce texte a été modifié par l'article 15 de la loi du 27 avril 2007 réformant le divorce. Cette modification devra être mentionnée dans la phrase liminaire de l'article 19 de la proposition.

(2) Et non «l'article 33, 5°».